DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

7. juli 2011 *

I sag C-310/10,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Curtea de Apel Bacău (Rumænien) ved afgørelse af 14. juni 2010, indgået til Domstolen den 29. juni 2010, i sagen:

Ministerul Justiției și Libertăților Cetățenești

mod

Ştefan Agafiței,

Raluca Apetroaei,

Marcel Bărbieru,

Sorin Budeanu,

* Processprog: rumænsk.

Luminița Chiagă,

Mihaela Crăciun,

Sorin-Vasile Curpăn,

Mihaela Dabija,

Mia-Cristina Damian,

Sorina Danalache,

Oana-Alina Dogaru,

Geanina Dorneanu,

Adina-Cătălina Galavan,

Gabriel Grancea,

Mădălina Radu (Hobjilă),

Nicolae Cătălin Iacobuț,

Roxana Lăcătușu,

Sergiu Lupașcu,

Smaranda Maftei,

Silvia Mărmureanu,

Maria Oborocianu,

Simona Panfil,

Oana-Georgeta Pânzaru,

Laurențiu Păduraru,

Elena Pîrjol-Năstase,

Ioana Pocovnicu,

Alina Pușcașu,

Cezar Ștefănescu,

Roxana Ștefănescu,

Ciprian Țimiraș,

Cristina Vintilă,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.-C. Bonichot, og dommerne K. Schiemann (refererende dommer), L. Bay Larsen, A. Prechal og E. Jarašiūnas,

generaladvokat: Y. Bot
justitssekretær: fuldmægtig R. Şereş,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 14. april 2011,

efter at der er afgivet indlæg af:

— den rumænske regering først ved A. Popescu og V. Angelescu, derefter ved R.H. Radu og R.-I. Munteanu, som befuldmægtigede

— Irland ved D. O'Hagan, som befuldmægtiget, bistået af A. Collins, SC, og N. Travers, BL

— Europa-Kommissionen ved J. Enegren og L. Bouyon, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører dels fortolkningen af artikel 15 i Rådets direktiv 2000/43/EF af 29. juni 2000 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse (EFT L 180, s. 22) og artikel 17 i Rådets direktiv 2000/78/EF af 27. november 2000 om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv (EFT L 303,

s. 16), dels følgerne af EU-rettens forrang i tilfælde af konflikt mellem nævnte bestemmelser og en national bestemmelse eller en afgørelse fra Curtea Constituțională (forfatningsdomstol).

Retsforskrifter

EU-retlige forskrifter

2 Artikel 1 i direktiv 2000/43 bestemmer:

»Formålet med dette direktiv er at fastlægge en ramme for bekæmpelse af forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse med henblik på at iværksætte princippet om ligebehandling i medlemsstaterne.«

3 Direktivets artikel 2, stk. 1, fastsætter:

»I dette direktiv betyder »princippet om ligebehandling«, at ingen må udsættes for direkte eller indirekte forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse.«

4 Artikel 1 i direktiv 2000/78 bestemmer:

»Formålet med dette direktiv er, med henblik på at gennemføre princippet om ligebehandling i medlemsstaterne, at fastlægge en generel ramme for bekæmpelsen af forskelsbehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv på grund af religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering.«

5 Direktivets artikel 2, stk. 1, indeholder følgende bestemmelse:

»I dette direktiv betyder »princippet om ligebehandling«, at ingen må udsættes for nogen form for direkte eller indirekte forskelsbehandling af nogen af de i artikel 1 anførte grunde.«

6 Artikel 3, stk. 1, litra c), i direktiv 2000/43 og artikel 3, stk. 1, litra c), i direktiv 2000/78, der har overskriften »Anvendelsesområde«, bestemmer, at inden for de Fællesskabet tillagte beføjelser finder direktiverne, for så vidt angår både den offentlige og den private sektor, herunder offentlige organer, anvendelse på alle personer for så vidt angår beskæftigelse og arbejdsvilkår, herunder afskedigelse og løn.

7 Artikel 14, litra a), i direktiv 2000/43 og artikel 16, litra a), i direktiv 2000/78 fastsætter, at medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at alle love og administrative bestemmelser, der strider mod princippet om ligebehandling, ophæves.

8 Artikel 15 i direktiv 2000/43 bestemmer:

»Medlemsstaterne fastsætter, hvilke sanktioner der skal anvendes i tilfælde af overtrædelse af nationale bestemmelser, der er vedtaget til gennemførelse af dette direktiv, og tager alle nødvendige skridt til at sikre deres anvendelse. Sanktionerne, der kan indebære, at der ydes ofret skadeserstatning, skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen og have en afskrækkende virkning. […]«

9 Artikel 17 i direktiv 2000/78 bestemmer:

»Medlemsstaterne fastsætter, hvilke sanktioner der skal anvendes ved overtrædelse af de nationale bestemmelser, der er vedtaget til gennemførelse af dette direktiv, og tager alle nødvendige skridt til at sikre deres iværksættelse. Sanktionerne, der kan indebære, at der ydes ofret skadeserstatning, skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning. […]«

Nationale bestemmelser

10 Regeringsforordning nr. 137/2000, der vedrører forebyggelse og bekæmpelse af enhver form for forskelsbehandling (*Monitorul Oficial al României*, del I, nr. 431, af 2.9.2000), har navnlig til formål at sikre gennemførelsen i national ret af direktiv 2000/43 og 2000/78.

11 Artikel 1, stk. 2, litra e), punkt i), i forordning nr. 137/2000 bestemmer:

»Princippet om lighed mellem borgerne og princippet om, at der ikke må foreligge privilegier og forskelsbehandling, sikres bl.a. i forbindelse med udøvelsen af følgende rettigheder:

[…]

e) økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, navnlig

i) retten til arbejde, frit erhvervsvalg, rimelige og tilfredsstillende arbejdsvilkår, arbejdsløshedsbeskyttelse, lige løn for samme arbejde samt et rimeligt og tilfredsstillende vederlag.«

12 Forordningens artikel 2, stk. 1, fastsætter:

»I henhold til nærværende forordning skal forskelsbehandling forstås som enhver adskillelse, udelukkelse, begrænsning eller præference på grundlag af race, nationalitet, etnisk tilhørsforhold, sprog, religion, socialklasse, tro, køn, seksualitet, alder, handicap, kronisk ikke-smitsom sygdom, seropositivitet og tilhørsforhold til en ugunstigt stillet gruppe samt ethvert andet kriterium, som har til formål eller til virkning at begrænse eller tilsidesætte anerkendelsen, anvendelsen eller udøvelsen, på lige vilkår, af menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder, eller af lovbestemte politiske, økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder eller rettigheder i en hvilken som helst anden gren af det offentlige liv.«

13 Artikel 27, stk. 1, i forordning nr. 137/2000 bestemmer:

»Enhver person, der finder at have været udsat for en forskelsbehandling, kan for domstolene indbringe et krav om såvel erstatning som genoprettelse af situationen, som bestod før forskelsbehandlingen, eller et krav om ophævelse af den situation, der er opstået som en følge af forskelsbehandlingen, i overensstemmelse med de almindelige retsregler. […]«

14 Ved dommene nr. 818-820 af 3. juli 2008, nr. 1325 af 4. december 2008 og nr. 146 af 25. februar 2010 fastslog Curtea Constituțională, at forskellige bestemmelser i forordning nr. 137/2000, herunder forordningens artikel 27, skal betragtes som forfatningsstridige i det omfang, hvori det fremgår af disse bestemmelser, at retterne har

kompetence til at ophæve eller afvise anvendelsen af generelle retsakter med lovkraft, som af retterne anses for at være udtryk for forskelsbehandling, og til at erstatte bestemmelserne med dommerskabte normer eller med regler i andre lovgivningsakter.

15 I henhold til artikel 11, stk. 1, og bilag 1, A, punkt 6-13, i regeringens hasteforordning (Ordonanța de Urgență a Guvernului) nr. 27/2006, som ændret og suppleret ved lov nr. 45/2007 (herefter »OUG nr. 27/2006«), modtager anklagere ved Direcția Națională Anticorupție (det nationale antikorruptionsdirektorat, herefter »DNA«) og ved Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (efterforskningsafdelingen til bekæmpelse af organiseret kriminalitet og terrorisme, herefter »DIICOT«) et vederlag svarende til det vederlag, som oppebæres af ansatte med rang af statsadvokat ved Înalta Curte de Casație și Justiție (Rumæniens kassationsdomstol).

16 Det fremgår af den forelæggende rets forklaringer, at adgangen til stillingerne som statsadvokat ved Înalta Curte de Casație și Justiție og dermed tildelingen af det vederlag, der er forbundet med denne funktion, bl.a. kræver, at den pågældende opfylder en betingelse om otte års anciennitet som dommer eller anklager, mens dette ikke er tilfældet for så vidt angår stillingerne som anklager ved DNA og DIICOT.

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

17 I første instans indbragte sagsøgerne, som er dommere eller anklagere, et søgsmål for Tribunalul Bacău mod bl.a. nævnte ret, Curtea de Apel Bacău og Ministerul Justiției și Libertăților Cetățenești (det rumænske justitsministerium) med påstand om erstatning for den skade, sagsøgerne fandt at have lidt ved den forskelsbehandling, de angiveligt var blevet udsat for på området for vederlag, på grund af den indplacering, der i denne henseende er forbeholdt anklagerne ved DNA og DIICOT.

18 I en dom af 4. april 2008 fandt Tribunalul Bacău, at sagsøgerne havde været udsat for en forskelsbehandling på baggrund af faggruppe og arbejdssted, hvilket ansås for kriterier svarende til »socialklasse«-kriteriet i artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 137/2000, og at princippet i artikel 6, stk. 2, i arbejdsmarkedsloven (codul muncii), hvorefter der skal ydes lige løn for lige arbejde, var blevet tilsidesat i denne sag.

19 Følgelig gav Tribunalul Bacău sagsøgerne medhold i sagen, og med henvisning til artikel 27, stk. 1, i forordning nr. 137/2000 pålagde retten sagsøgte at tildele sagsøgerne lønrettigheder svarende til forskellen mellem den løn, sagsøgerne allerede havde modtaget, og den i OUG nr. 27/2006 fastsatte løn for anklagere ved DNA og DIICOT, med virkning fra tidspunktet for ikrafttrædelsen af sidstnævnte regelsæt.

20 Til støtte for den anke, Ministerul Justiției și Libertăților Cetățenești har iværksat til prøvelse af denne dom, har ministeriet bl.a. gjort gældende, at Tribunalul Bacău har overskredet grænserne for den dømmende magt og har tiltaget sig lovgivende magt i strid med Curtea Constituțională̆s domme nr. 818-820, nr. 1325 og nr. 146.

21 Curtea de Apel Bacău har under disse omstændigheder besluttet at udsætte ankesagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er artikel 15 i direktiv [2000/43] og artikel 17 i direktiv [2000/78] — begge er gennemført i national ret i form af [forordning nr. 137/2000], som kundgjort på ny og ændret — til hinder for en national lovgivning eller en dom fra Curtea Constituțională, som fratager de nationale retter muligheden for at tildele sagsøgerne, som har været udsat for forskelsbehandling, en passende erstatning for de økonomiske og/eller ikke-økonomiske skader i tilfælde, hvor erstatningen for den ved forskelsbehandlingen forvoldte skade vedrører lovbestemte lønrettigheder, som tildeles en anden stillingskategori end den, som sagsøgerne tilhører (jf. i

denne retning Curtea Constituțională's dom nr. 1325 af 4.12.2008 og dom nr. 146 af 25.2.2010)?

2) Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende, skal den nationale ret så afvente ophævelsen eller ændringen af bestemmelserne i den nationale lovgivning og/eller en ændring i retspraksis ved Curtea Constituțională, som eventuelt strider mod bestemmelserne [i EU-retten], eller skal den nationale ret anvende bestemmelserne [i EU-retten] direkte og umiddelbart — som eventuelt fortolket af EU-Domstolen — i den foreliggende sag, således at der bortses fra enhver bestemmelse i den nationale lovgivning eller dom fra Curtea Constituțională, som er i modstrid med bestemmelserne [i EU-retten]?«

Om genstanden for de præjudicielle spørgsmål

22 Set i lyset af de i forelæggelsesafgørelsen anførte oplysninger vedrører de præjudicielle spørgsmål for det første nærmere bestemt, om artikel 15 i direktiv 2000/43 og artikel 17 i direktiv 2000/78, når de først er blevet gennemført i national ret, bl.a. i form af en bestemmelse såsom artikel 27 i forordning nr. 137/2000, skal fortolkes således, at Curtea Constituțională's afgørelser herefter ikke kan udelukke, at nævnte bestemmelse i national ret — til fordel for personer, der er været udsat for en lønmæssig forskelsbehandling på baggrund af faggruppe eller arbejdssted — kan medføre en ret til erstatning i form af lovbestemte lønrettigheder, som er fastsat til fordel for en anden faggruppe. Såfremt dette måtte være tilfældet, har de præjudicielle spørgsmål for det andet til formål at klarlægge, om en national ret således er forpligtet til at bortse fra en sådan bestemmelse i den nationale lovgivning eller fra den omhandlede forfatningsmæssige retspraksis uden i den forbindelse at afvente, at nævnte bestemmelse ændres ved lov, eller at den giver anledning til en ny fortolkning fra forfatningsdomstolen, der sikrer dens forenelighed med EU-retten.

Om formaliteten vedrørende de præjudicielle afgørelser

23 Den rumænske regering og Irland har i deres skriftlige bemærkninger rejst tvivl om de præjudicielle spørgsmål, navnlig med den begrundelse, at situationen i hovedsagen ikke er omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2000/43 og direktiv 2000/78 og, mere generelt, heller ikke af anvendelsesområdet for EU-retten.

24 Indledningsvis skal det herved bemærkes, at i henhold til artikel 267 TEUF har Domstolen kompetence til at afgøre præjudicielle spørgsmål om fortolkningen af traktaterne og af retsakter udstedt af Unionens institutioner.

25 Ifølge fast retspraksis er den i artikel 267 TEUF foreskrevne procedure et instrument i samarbejdet mellem Domstolen og de nationale retter. Heraf følger, at det alene tilkommer de nationale retter, som behandler tvisten, og som har ansvaret for den retslige afgørelse, der skal træffes, at vurdere — under hensyn til hver enkelt sags særegenheder — både nødvendigheden af en præjudiciel afgørelse for at kunne afsige dom og relevansen af de spørgsmål, som de forelægger Domstolen (jf. bl.a. dom af 18.10.1990, forenede sager C-297/88 og C-197/89, Dzodzi, Sml. I, s. 3763, præmis 33 og 34, af 17.7.1997, sag C-28/95, Leur-Bloem, Sml. I, s. 4161, præmis 24, samt dom af 8.9.2010, sag C-409/06, Winner Wetten, Sml. I, s. 8015, præmis 36, og den deri nævnte retspraksis).

26 Når de af de nationale retter forelagte spørgsmål vedrører fortolkningen af en bestemmelse i EU-retten, er Domstolen derfor i princippet forpligtet til at træffe afgørelse herom (jf. bl.a. Dzodzi-dommen, præmis 35, Leur-Bloem-dommen, præmis 25, og Winner Wetten-dommen, præmis 36 og den deri nævnte retspraksis).

27 Domstolen har dog også udtalt, at den i særlige tilfælde med henblik på at efterprøve sin egen kompetence er beføjet til at undersøge de omstændigheder, hvorunder den nationale domstol har forelagt sagen (jf. bl.a. dom af 11.7.2006, sag C-13/05, Chacón Navas, Sml. I, s. 6467, præmis 33 og den deri nævnte retspraksis). Domstolen kan

kun afslå at træffe afgørelse vedrørende et præjudicielt spørgsmål fra en national ret, når det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan foretage en saglig korrekt besvarelse af de stillede spørgsmål (jf. bl.a. Chacón Navas-dommen, præmis 33, og Winner Wetten-dommen, præmis 37 og den deri nævnte retspraksis).

28 Det fremgår således af fast retspraksis, at afvisning af en anmodning fra en national ret bl.a. kan begrundes, såfremt det er åbenlyst, at EU-retten ikke finder anvendelse i den foreliggende sag, hverken direkte eller indirekte (jf. bl.a. Leur-Bloem-dommen, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).

29 I nærværende sag skal det for det første bemærkes, at den forelæggende ret ikke ønsker oplyst, om en situation som den i hovedsagen omhandlede er omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2000/43 og direktiv 2000/78, især henholdsvis artikel 15 og artikel 17, som de præjudicielle spørgsmål vedrører.

30 Det bemærkes imidlertid i den henseende — som den rumænske regering, Irland og Europa-Kommissionen har gjort gældende — at dette ikke er tilfældet.

31 Det præciseres således i artikel 1 i direktiv 2000/78, at det har til formål at fastlægge en generel ramme for bekæmpelsen af forskelsbehandling for så vidt angår beskæftigelse og erhverv på grund af religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering. Hvad angår direktiv 2000/43 har det til formål, således som det fremgår af direktivets artikel 1, at fastlægge en ramme for bekæmpelse af forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse.

32 Det fremgår imidlertid af forelæggelsesafgørelsen, at den omhandlede forskelsbehandling i hovedsagen på ingen måde er baseret på en af de grunde, der er opført i nævnte direktiver, men at den derimod er udøvet — i henhold til national ret, som omfatter de pågældende — henset til en faggruppe efter betydningen i national ret, eller deres arbejdssted.

33 Heraf følger, at en situation som den i hovedsagen omhandlede ikke er omfattet af de generelle rammer, der er fastlagt i henholdsvis direktiv 2000/43 og direktiv 2000/78 med henblik på at bekæmpe visse former for forskelsbehandling.

34 Som det fremgår af bl.a. direktivernes artikel 2, stk. 1, finder det i direktiverne knæsatte princip om ligebehandling nemlig anvendelse i forhold til de grunde, der på udtømmende måde er opført i direktivernes artikel 1 (jf. i denne retning dom af 17.7.2008, sag C-303/06, Coleman, Sml. I, s. 5603, præmis 38 og 46).

35 Herved skal det tillige påpeges, at artikel 13 EF, nu artikel 19 TEUF, der kun indeholder en regulering af Fællesskabets kompetencer, og som er grundlaget for vedtagelsen af nævnte direktiver, ikke omfatter forskelsbehandling på grundlag af faggruppe eller arbejdssted, hvorfor artikel 12 EF eller artikel 19 TEUF således ikke ville kunne være hjemmel for rådsforanstaltninger med henblik på bekæmpelse af en sådan forskelsbehandling (jf. i denne retning Chacón Navas-dommen, præmis 55, og Coleman-dommen, præmis 46).

36 Det fremgår af det ovenstående, at en situation som den i hovedsagen omhandlede ikke falder ind under området for de foranstaltninger, der er vedtaget med hjemmel i artikel 13 EF samt navnlig direktiv 2000/43 og direktiv 2000/78, hvorfor henholdsvis artikel 15 og 17 i disse direktiver, som anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører, ikke angår en sådan situation (jf. analogt kendelse af 17.3.2009, sag C-217/08, Mariano, præmis 27).

37 Da Curtea de Apel Bacău imidlertid både i forelæggelsesafgørelsens præmisser og i det første præjudicielle spørgsmål har fremhævet, at forordning nr. 137/2000 sikrer gennemførelsen i national ret af direktiv 2000/43 og direktiv 2000/78, skal det ligeledes undersøges, om en fortolkning fra Domstolens side af artikel 15 og 17 — således som Europa-Kommissionen gør gældende — ville kunne begrundes ud fra den betragtning, at disse artikler blev anvendelige i national ret under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagen, på grund af en national rets henvisning til nævnte artikler.

38 Herved må det nemlig påpeges, at Domstolen i en række afgørelser har erklæret sig kompetent til at træffe afgørelse om anmodninger om præjudicielle afgørelser, der vedrørte bestemmelser i EU-retten, i tilfælde, hvor de faktiske omstændigheder i hovedsagen lå uden for EU-rettens anvendelsesområde og derfor alene henhørte under medlemsstaternes kompetence, men hvor de pågældende EU-retlige bestemmelser blev gjort anvendelige af national ret på grund af en henvisning deri til disse bestemmelsers indhold (jf. bl.a. Leur-Bloem-dommen, præmis 25 og 27 og den deri nævnte retspraksis, og dom af 3.12.1998, sag C-247/97, Schoonbroodt, Sml. I, s. 8095, præmis 14 og 15).

39 I denne forbindelse har Domstolen bl.a. betonet, at når en i national ret valgt regulering af rent interne forhold er tilpasset EU-retten, f.eks. for at undgå forskelsbehandling af statens egne statsborgere, eller for at undgå konkurrencefordrejninger, eller for at sikre en ensartet behandling af sammenlignelige situationer, har det afgjort interesse, at bestemmelser eller begreber, der er hentet fra EU-retten, fortolkes ensartet, uanset de vilkår, hvorunder de skal anvendes, således at senere fortolkningsuoverensstemmelser undgås (jf. bl.a. Leur-Bloem-dommen, præmis 32 og den deri nævnte retspraksis, samt dom af 17.7.1997, sag C-130/95, Giloy, Sml. I, s. 4291, præmis 28).

40 Dette er imidlertid ikke tilfældet i den foreliggende sag.

41 Det fremgår ganske vist af forelæggelsesafgørelsen, hvilket netop er blevet påpeget, at forordning nr. 137/2000 navnlig har til formål at sikre gennemførelsen i national ret af direktiv 2000/43 og direktiv 2000/78, og at forordningens artikel 27 — hvorefter de i forordningen forbudte former for forskelsbehandling medfører ansvar for ophavsmændene hertil, og forskelsbehandlingens ofre får ret til erstatning — i denne forbindelse sikrer gennemførelsen af artikel 15 i direktiv 2000/43 og artikel 17 i direktiv 2000/78. Det følger dog ikke heraf, at fortolkningen af nævnte artikel 27 i tilfælde, hvor den finder anvendelse med hensyn til former for forskelsbehandling, der alene er forbudt i medfør af national ret, og som ikke er omfattet af direktivernes anvendelsesområde er betinget af bestemmelser i nævnte direktiver eller mere generelt af bestemmelser i EU-retten.

42 Det er nemlig ingenlunde påvist, at det i sagen afgjort har interesse at bevare en ensartet fortolkning af bestemmelser eller begreber, der er hentet fra EU-retten — uanset de vilkår, hvorunder de skal anvendes — som kan medføre, at Domstolen bliver kompetent til at besvare de præjudicielle spørgsmål fra den forelæggende ret.

43 For det første indeholder forelæggelsesafgørelsen ikke tilstrækkeligt præcise oplysninger, som gør det muligt at udlede, at ved at indføre samme erstatningsordning for tilsidesættelser af bestemmelserne om ikke-forskelsbehandling, der er fastsat i direktiv 2000/43 og direktiv 2000/78, og tilsidesættelse af bestemmelserne om ikke-forskelsbehandling, som alene følger af national ret, har den nationale lovgiver for så vidt angår sidstnævnte tilsidesætter, ønsket at indsætte en henvisning til indholdet af EU-retlige bestemmelser eller at tilpasse sig de heri anførte løsninger.

44 Det skal dernæst for det første bemærkes, at en sanktionsordning som den, medlemsstaterne i henhold til artikel 15 i direktiv 2000/43 og artikel 17 i direktiv 2000/78 skal gennemføre, er accessorisk til de materielle bestemmelser om ikke-forskelsbehandling, som nævnte direktiver indfører, og hvis effektivitet sanktionsordningen skal sikre. Som fremhævet i denne doms præmis 31-36, indeholder direktiverne imidlertid ingen

bestemmelse om ikke-forskelsbehandling, der — som tilfældet er i hovedsagen — er foretaget på baggrund af faggruppe.

45 For det andet begrænser artikel 15 i direktiv 2000/43 og artikel 17 i direktiv 2000/78 sig til at pålægge medlemsstaterne at indføre en sanktionsordning, der finder anvendelse på tilsidesættelser af nationale bestemmelser vedtaget i henhold til disse direktiver, og anfører i denne forbindelse, at sanktionerne skal være effektive, proportionelle og have afskrækkende virkning, samt at de kan indeholde erstatningskrav. Heraf følger, at de forskellige konkrete foranstaltninger, der kræves for at gennemføre de omhandlede EU-retlige bestemmelser, kun vanskeligt, når de skal anvendes på situationer uden for sidstnævnte bestemmelsers anvendelsesområde, kan anses for en henvisning til begreber i disse bestemmelser eller for en orientering efter løsninger angivet heri, som ville skulle fortolkes ensartet, uanset de vilkår, hvorunder de skal anvendes.

46 Der skal endelig lægges vægt på, at de præjudicielle spørgsmål i den foreliggende sag i det væsentlige ikke har til formål at opnå en fortolkning af det materielle indhold i artikel 15 i direktiv 2000/43 og artikel 17 i direktiv 2000/78, men snarere, at det fastslås, om princippet om EU-rettens forrang er til hinder for en national forfatningsbestemmelse, således som den fortolkes af den omhandlede medlemsstats forfatningsdomstol, der i en situation uden for de EU-retlige bestemmelsers anvendelsesområde kræver tilsidesættelse af den nationale bestemmelse, der i øvrigt sikrer gennemførelsen af de EU-retlige bestemmelser, eller en fortolkning af den nationale bestemmelse, som ville stride mod disse bestemmelser, hvis situationen var omfattet af deres anvendelsesområde.

47 Nødvendigheden af at sikre en ensartet fortolkning af EU-rettens regler kan vel herved, som tidligere påpeget, begrunde, at Domstolens fortolkningskompetence udvides til at omfatte indholdet af sådanne regler, herunder i tilfælde, hvor de kun indirekte er anvendelige på en given situation, på grund af en henvisning i en bestemmelse i

national ret til de nævnte regler. Denne betragtning kan dog ikke, uden at tilsidesætte kompetencefordelingen mellem Unionen og dens medlemsstater, medføre, at den EU-retlige regel tildeles en forrang i forhold til overordnede nationale bestemmelser, der i en sådan situation måtte kræve, at den nationale bestemmelse eller fortolkningen heraf tilsidesættes.

48 Det følger af de ovenstående betragtninger i det hele, at de af Curtea de Apel Bacău forelagte spørgsmål, der ikke har til formål at fastslå, om en situation som den i hovedsagen omhandlede er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 15 i direktiv 2000/43 og artikel 17 i direktiv 2000/78, men snarere lægger til grund, at dette er tilfældet med henblik på at opnå en fortolkning fra Domstolen, selv om de nævnte EU-retlige bestemmelser dog åbenbart ikke kan finde anvendelse, hverken direkte eller indirekte, på omstændighederne i den foreliggende sag, ikke kan antages til realitetsbehandling.

Sagens omkostninger

49 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

Anmodningen om præjudiciel afgørelse indgivet af Curtea de Apel Bacău (Rumænien) afvises.

Underskrifter